

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.741/2019/4.

A tanács tagjai:

Böszörményiné dr. Kovács Katalin a tanács elnöke

Dr. Molnár Tibor Tamás előadó bíró

Dr. Kovács Zsuzsanna bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

Dr. Pacsika Szabolcs ügyvéd

Az alperesek:

I.rendű alperes neve I. rendű alperes

II.rendű alperes neve II. rendű alperes

Az alperesek képviselői:

dr. Mucsiné dr. Nagy Ágnes kamarai jogtanácsos I. rendű alperes

dr. Vecsey Tamás kamarai jogtanácsos II. rendű alperes

A per tárgya:

Személyiségi jog megsértése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Az I. rendű alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.21.178/2018/4/II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 68.P.24.955/2016/24/I.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 15.000 (tizenötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 2011. október 29-én délelőtt ... a ... járatszámú villamoson utazott. A ... téri és az ... úti megállók között szóváltásba keveredett a mellette ülő ..., akit ököllel előbb az orrán, majd a fején is megütött. A villamosvezető bejelentése nyomán az I. rendű alperes állományaiba tartozó rendőrök 10:30 perckor érkeztek ki az ... téri végállomásra, ahol a felperes zavartan viselkedett, és nem tudott értelmes választ adni arra a kérdésre, hogy miért bántalmazta a sértettet. Ezért a rendőrök 10:43 perckor hátrabilincseltek a kezeit, beültették a szolgálati gépkocsiba és előállították a Budapest X. kerületi Rendőrkapitányságra, ahol garázdaság vétségének megalapozott gyanúja miatt nyomozás indult. Miután kiderült, hogy az elkövetés helye Budapest XIV. kerület, a nyomozóhatóság áttette az eljárást a Budapest XIV. kerületi Rendőrkapitányságra, ezért az I. rendű alperes állományaiba tartozó rendőrök 13:20 perckor átszállították ide a felperest, ahol a bilincset 13:25 perckor levették róla, majd az előállító helyiségbe vitték. A felperes - gyanúsított kihallgatása után - 17:30 perckor távozatott el a rendőrség épületéből.
- [2] A felperes 2011. november 14-én feljelentést tett az öt előállító rendőrök ellen, amelyben - egyebek mellett - sérelmezte, hogy indokolatlanul megbilincseltek, majd több órán át bilincsben tartották őt. A jogellenes fogvatartás miatt indult nyomozást a Budapesti Nyomozó Ügyészség 2012. augusztus 1. napján megszüntette, mivel megállapítása szerint a cselekmény nem bűncselekmény. A felperes nem élt panasszal a határozat ellen.
- [3] A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2015. szeptember 16-án kelt számú ítéletében a felperest bűnösnek mondta ki testi sértés büntetnének kísérletében, és ezért pénzbüntetésre ítélte. A Fővárosi Törvényszék a 2016. március 30. napján kelt ... számú végzésével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta azzal, hogy a részletfizetésre vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezést mellőzte.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [4] A felperes keresete annak megállapítására irányult, hogy az I. rendű alperes megsértette az emberi méltósághoz való jogát azzal, hogy jogellenesen alkalmazott bilincset vele szemben 2011. október 29-én 10:30 perctől kezdve az előállítás alatt és a két rendőrkapitányságra történt kísérés során. Kérte továbbá kötelezni az I. rendű alperest 400.000 Ft nem vagyoni kártérítés és járulékai megfizetésére. Arra hivatkozott, hogy a rendőri intézkedés során mindvégig együttműködött, a rendőri utasításokkal nem szegült szembe, nem akart szökni, nem támadt az intézkedő rendőrökre vagy más személyekre, erre utaló közlést, mozdulatot sem tett, így a bilincs használata - különösen kezek hátra helyzetben - jogellenes volt.
- [5] A keresete kiterjedt arra is, hogy a bíróság állapítsa meg: a II. rendű alperes megsértette az emberi méltósághoz, a személyes szabadsághoz, a testi épséghez, és az egészséghöz való jogát azáltal, hogy a BRFK X. kerületi Rendőrkapitányságon történt előállítását követően 13:00 óráig fogva tartotta őt, mindvégig hátrabilincselte kézzel, étel és ital nélkül úgy, hogy az édesanyját sem értesíthette. Kérte, hogy a bíróság kötelezze a II. rendű alperest 100.000 Ft nem vagyoni kártérítés és járulékai megfizetésére.
- [6] Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Arra hivatkoztak, hogy mindvégig jogszerűen alkalmaztak bilincset a felperessel szemben, így nem sértették meg a személyiségi jogait. Eltúlzottnak találták a felperes által követelt nem vagyoni kártérítést.

Az első- és másodfokú ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az I. rendű alperes megsértette a felperes emberi

méltóságát azzal, hogy 2011. október 29-én 10:43 és 13:20 között a felperessel szemben a kezek hátra bilincselésével kényszerintézkedést alkalmazott. Kötelezte, hogy fizessen meg a felperesnek nem vagyoni kártérítésként 400.000 Ft-ot, és ezen összeg után 2011. október 29-től 2013. június 30-ig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes, míg 2013. július 1-től a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot, valamint 100.000 Ft perköltséget. Megállapította, hogy a II. rendű alperes megsértette a felperes emberi méltóságát azzal, hogy 2011. október 29-én a felperesnek a Budapesti XIV. kerületi Rendőrkapitányságon történt előállítására végrehajtása során nem gondoskodott a felperes élelemmel történő ellátásáról. Kötelezte a II. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek nem vagyoni kártérítésként 50.000 Ft-ot, és ezen összeg után 2011. október 29-től 2013. június 30-ig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes, míg 2013. július 1-től a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította és megállapította, hogy 32.400 Ft eljárási illetéket az állam visel.

- [8] Az I. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta, és megállapította, hogy az I. rendű alperes azzal sértette meg a felperes emberi méltóságát, hogy a vele szemben 2011. október 29-én, a kezei hátrabilincselésével alkalmazott kényszerintézkedést a rendőrség épületében is fenntartotta. Az I. rendű alperes által fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét 100.000 Ft-ra és annak az elsőfokú bíróság által megállapított kamataira leszállította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg a Magyar Államnak külön felhívásra 12.000 Ft együttes kereseti és fellebbezési illetéket. Megállapította, hogy a fennmaradó 42.000 Ft együttes kereseti és fellebbezési illetéket a Magyar Állam viseli, a felperes és az I. rendű alperes pedig az első- és másodfokú költségeiket maguk viselik.
- [9] A másodfokú bíróság ítéletének indokolása szerint a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 48. §-a alapján a rendőr akkor alkalmazhat bilincs kényszerintézkedést, ha a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy esetében fennáll az önkárosítás, vagy a támadás, illetve a szökés veszélye és ezt meg kívánja akadályozni vagy pedig szükséges az ellenszegülésének megtörése. Bár az I. rendű alperes a saját irataiban azt tüntette fel, hogy a bilincset a szökés megakadályozása érdekében használta, a másodfokú bíróság érvelése szerint a per során nemcsak ezt az egy indokot kellett megvizsgálni, a bilincs használatát ugyanis azok a jogszabályi körülmények is jogszerűvé teheték, amelyekre az I. rendű alperes a saját eljárása során nem hivatkozott. Kifejtette, hogy a jogszerűség megítélése során tekintettel kellett lenni arra, hogy a döntéshozó személy milyen ismeretekkel, tapasztalatokkal rendelkezett. Érvelése szerint a járőr a perbeli esetben azt tapasztalta, hogy a helyszínen tartózkodik egy vérző arcú idős személy, akinek a sérülését a tanú és a sértett egybehangzó vallomása alapján egy erős testalkatú, fiatalabb ember okozta, aki ezt a tényt maga is elismerte. A helyszíni vallomások alapján a bántalmazásra egy olyan szóváltást követően került sor, amelyre semmiképpen sem volt adekvát, logikus válasz a felperes cselekedete, a váratlan fizikai támadásra a helyszínen a felperes sem tudott magyarázatot adni. Rámutatott, hogy mindezek alapján a járőrök alappal minősítették a felperes magatartását kiszámíthatatlannak, amely az Rtv. 48. §-ának b) pontja alapján jogszerűvé tette a kezek hátrabilincselését, az ugyanis egy esetleges újabb váratlan támadás megelőzését szolgálta.
- [10] A másodfokú bíróság kifejtette ugyanakkor, hogy a hátrabilincselés fenntartása a rendőrség épületén belül már nem volt indokolt, hiszen ez a szituáció az előállítástól (Rtv. 33. §) eltérő élethelyzet. Álláspontja szerint ekkor a hatóság olyan helyzetben volt a gyanúsítottal szemben, ami egyéb körülmény hiányában nem indokolta automatikusan a bilincs fenntartását, különösen nem hátra helyzetben, még akkor sem, ha az a cselekmény, amellyel a felperes alappal volt gyanúsítható, egy fizikai erőszakban megnyilvánuló tett volt. A felperes magatartása az intézkedés kezdetétől eltelt időszakban nem utalt arra, hogy a megváltozott körülmények között ismét támadni fog. Az I. rendű alperesnek arra is tekintettel kellett volna lennie, hogy a nyomozati cselekmények fogantatása

előreláthatólag hosszabb ideig, egy helyen, több hatósági személy részvételével zajlik majd, amely nem igényli a felperes mozgatását. Erre tekintettel megállapította, hogy az I. rendű alperes a X. kerületi rendőrkapitányság épületén belül hosszabb ideig fenntartott bilincseléssel sértette meg a felperes emberi méltóságát.

- [11] Úgy érvelt, hogy a felperes átszállítása az előállítás (Rtv. 33. §) része volt, így arra nem a kísérésre vonatkozó szabályokat kellett alkalmazni. Álláspontja szerint az átszállítás során a felperes a villamoson előállt helyzethez hasonlatos körülmények közé került, amely - a bántalmazás óta eltelt időre tekintet nélkül - ismét indokoltá tette az esetleges támadás megakadályozását célzó hátrabilincselést, így mindez nem volt jogsértő.
- [12] Rámutatott, hogy a személyi szabadság korlátozása az ember személyiségének lényegét érinti, amely ha jogellenes, köztudomásúlag nem vagyoni sérelemmel jár. Ezt meghaladó immateriális hátrányt azonban a felperes nem bizonyított. Kifejtette, hogy noha az I. rendű alperes hosszabb ideig tartotta őt megalázó helyzetben, ez nem kapott nagyobb nyilvánosságot. A tanúk azt igazolták, hogy a felperes maga sem a bilincselést, hanem az egész rendőri fellépést sérelmezte. Az pedig, hogy csak a büntetőeljárás befejezése után lépett fel polgári jogi igényrel a bilincselés miatt, arra utalt, hogy nem szenvedett olyan mértékű lelki károsodást, amely nagyobb összegű kártérítést indokolna. Erre tekintettel az I. rendű alperes által fizetendő nem vagyoni kártérítést 100.000 Ft-ra leszállította.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [13] A jogerős ítélet ellen az I. rendű alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen a kereset elutasítását, másodlagosan pedig az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 2. § (1) bekezdését, 8. § (1) bekezdését, 167. § (3) bekezdését és 206. § (1) bekezdését.
- [14] Arra hivatkozott, hogy a tanúk anonim módon történt meghallgatása sértette a tisztességes eljáráshoz való jogát, a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét, valamint az eljárási szabályokat. Érvelése szerint a felperes nem valószínűsítette azt, hogy a tanúk alappal tarthatnának az alperesektől, az eljárás bíróságok pedig figyelmen kívül hagyták, hogy az alperesek közrendvédelmi feladatot ellátó, törvényesen működő szervek, amelyeket megillet a minimális közbizalom. Álláspontja szerint iratellenesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy az I. rendű alperes elfogadta a felperes indokolásának kiegészítését a tanúk anonim meghallgatására vonatkozóan, ezt ugyanis az I. rendű alperes képviselője a per során mindvégig ellenezte.
- [15] Kifejtette, hogy a kerületi rendőrkapitányság épületében nem az I., hanem a II. rendű alperes felelősségi körébe tartozik a bilincs használatának fenntartása. Vítatta a jogerős ítélet azon megállapítását is, hogy a hatóság a kapitányság épületében olyan helyzetben van egy gyanúsítottal szemben, amely nem indokolja a bilincs használatát. Rámutatott, hogy ebben a körben nem folyt bizonyítás, ezért ez a megállapítás megalapozatlan.
- [16] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet felülvizsgálattal érintett részének hatályban tartására irányult. Fenntartotta azt az érvelését, amely szerint nem követett el bűncselekményt, mert jogos védelmi helyzetben ütötte meg Sérelmezte a jogerős ítélet azon megállapítását is, hogy az I. rendű alperes az előállítás és az átszállítás során jogszerűen alkalmazott bilincset, ez ugyanis álláspontja szerint szükségtelen és aránytalan volt, hiszen mindvégig együttműködött a rendőrökkel, azt pedig semmi sem igazolja, hogy zavartan, idegesen viselkedett. Rámutatott, hogy az I. rendű alperes képviselője nem kifogásolta a tanúk anonim módon történő meghallgatását, így a jogerős ítélet ebben a körben nem iratellenes. Kifejtette, hogy a tanúk anonim meghallgatása egyébként sem érinti az ügy érdemét. Érvelése szerint az I. rendű alperes a per során nem védekezett azzal, hogy a kerületi rendőrkapitányság épületében a II. rendű alperes volt jogosult döntést hozni a bilincs fenntartásáról, így erre az új tényre a felülvizsgálati eljárásban sem hivatkozhat. Utalt arra, hogy a

jogerős ítélet nem tartalmaz mérlegelési hibát, így az megfelel a Pp. 206. § (1) bekezdésének is.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [17] A felülvizsgálati kérelem alaptalan.
- [18] A Kúria a Pp. 275. § (2) bekezdései alapján a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem keretei között vizsgálta felül, ezért nem érintette a jogerős ítélet azon rendelkezését, amelyik az I. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet részben elutasította, hiszen azzal szemben egyik fél sem nyújtott be felülvizsgálati (csatlakozó felülvizsgálati) kérelmet. Erre tekintettel a Kúria nem vizsgálta a felperes felülvizsgálati ellenkérelemben előadott azon érvelését, amelyik az I. rendű alperessel szemben elterjesztett keresetet részben elutasító jogerős ítéleti rendelkezést támadta, hanem kizárólag abban foglalt állást, hogy sérti-e a felülvizsgálati kérelemben írt jogszabályokat a jogerős ítélet azon része, amelyik az I. rendű alperessel szemben benyújtott keresetnek részben helyt adott.
- [19] Az I. rendű alperes mindenekelőtt arra hivatkozott, hogy az eljárás bíróságok megsértették a Pp. 2. § (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát, a Pp. 8. § (1) bekezdésében foglalt rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét, valamint a 167. § (3) bekezdését azzal, hogy a felperes által bejelentett tanúkat a nevük zárt kezelése mellett hallgatta meg. Ez az érvelés azonban nem volt alapos. Az ugyanis, hogy az elsőfokú bíróság a felperes által bejelentett tanúk nevét zártan kezelte, nem érintette az I. rendű alperes eljárási jogait, így a tisztességes eljáráshoz fűződő jogát sem, mivel a képviselője jelen volt a tanúk meghallgatásakor, kérdéseket intézhetett hozzájuk és észrevételeket tehetett a vallomásukra. Ebből következően a tanúk nevének zárt kezelése nem befolyásolta az ügy érdemi elbírálását, így erre alapítva a jogerős ítélet felülvizsgálattal érintett rendelkezéseit akkor sem lehetett volna hatályon kívül helyezni, ha a tanúk nevének zárt kezelését semmi sem indokolta volna. Erre tekintettel az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelme ebben a körben nem volt alapos.
- [20] Az I. rendű alperes hivatkozott arra is, hogy a másodfokú bíróság tévesen mérlegelte a bizonyítékokat, ezért a jogerős ítélet felülvizsgálattal érintett része sérti a Pp. 206. § (1) bekezdését. Ez az érvelés azonban szintén nem foghatott helyt. A bizonyítás eredményének felülmérlegelésére ugyanis csak az adott volna alapot, ha a korábbi értékelés kirívóan okszerűtlen, kifejezetten irratellenes, vagy nyilvánvalóan ellentétes lett volna a logika alapvető szabályaival (BH1999.44), ilyen hibát azonban a Kúria nem észlelt. A jogerős ítélet azon következtetése ugyanis, hogy a bilincselés fenntartásának feltételeit eltérően kell megítélni a rendőrség épületén belül és azon kívül, nem okszerűtlen, hiszen a rendőrségi épületben a hatóság rendszerint olyan erőfölényben van az eljárás alá vont személlyel szemben, amely nem hagyható figyelmen kívül annak vizsgálata során, hogy szükséges és indokolt-e kényszerítőeszköz alkalmazása. Helyesen utalt a másodfokú bíróság arra, hogy a felperes esetében nem álltak fenn olyan körülmények, amelyek a hátrabilincselés rendőrségi épületen belüli fenntartását indokoltá tették, hiszen semmi sem utalt arra, hogy a felperes - a hatóság erőfölényét figyelmen kívül hagyva - ismét másra támad. Ezért a bilincselés alkalmazásának fenntartását már az Rtv. 48. § b) pontja sem tette jogszerűvé, így az valóban sértette a felperes emberi méltóságához fűződő jogát.
- [21] Bár az I. rendű alperes hivatkozott arra is, hogy a bilincselés rendőrségi épületen belüli fenntartásáról nem neki, hanem a II. rendű alperesnek kellett döntést hozni, nem jelölte meg, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott része ebben a körben mely jogszabályt sérti. Ezért a felülvizsgálati kérelme e tekintetben hiányos volt: nem felelt meg a Pp. 272. § (2) bekezdésének és az 1/2016. (II.15.) PK vélemény 3. és 4. pontjainak. Erre tekintettel a Kúria az 1/2016. (II.15.) PK vélemény 4. pontjához fűzött indokolás utolsó mondata alapján ezt a hivatkozást figyelmen kívül hagyta.
- [22] A kifejtett okok miatt a jogerős ítélet felülvizsgált része nem sértette meg a felülvizsgálati kérelemben foglalt jogszabályokat, ezért azt a Kúria a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában

fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

- [23] 1952. évi Pp. 2. § (1) bekezdése), 8. § (1) bekezdése, 78. § (1) bekezdése, 167. § (3) bekezdése, 206. § (1) bekezdése, 274. § (1) bekezdése, 275. § (1), (2) és (3) bekezdései, 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, 14. §

Záró rész

- [24] A Kúria az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmét a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján.
- [25] A felülvizsgálati eljárásban pervesztes I. rendű alperes a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése szerint köteles a felperes jogi képviselői munkadíjból álló felülvizsgálati költségének megfizetésére, a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket ugyanakkor - a személyes illetékmentességére figyelemmel - helyette az állam viseli.

Budapest, 2020. október 7.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. előadó bíró,
Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

S.K.

bírósági ügyintéző